

SCENARIUSZ ZAJĘĆ KOŁA NAUKOWEGO: biologiczno-chemicznego prowadzonego w ramach projektu *Uczeń online*

1. **Autor:** Iwona Bagińska
2. **Grupa docelowa:** 12-tu uczniów
3. **Liczba godzin:** 1 godz. dydaktyczna
4. **Temat zajęć:** Budowa i funkcje liści.
5. **Cele zajęć:**

Cel ogólny: przybliżenie uczniom wiadomości o budowie liścia oraz jego funkcjach i rodzajach

Wiadomości:

- uczeń wie, jak jest zbudowany liść zarówno u roślin okrytonasiennych jak i u nagonasiennych,
- uczeń wie, jakie są podstawowe funkcje liścia,
- uczeń wie, jakie są inne funkcje i przystosowania liści oraz jak w związku z tym mogą być liście zmodyfikowane,
- uczeń wie, jakie mogą być typy ulistnienia liści,
- uczeń wie, jakie mogą być rodzaje liści ze względu na sposób osadzenia ich na łodydze,
- uczeń zna różne rodzaje blaszek liściowych zarówno u liści pojedynczych jak i złożonych,
- uczeń wie, na czym polegają procesy: transpiracja, osmoza i dyfuzja,
- uczeń zna przykłady roślin, u których występuje określony rodzaj liścia,

Umiejętności:

- uczeń potrafi rozpoznać roślinę po wyglądzie liścia, który zobaczył,
- uczeń podaje przykłady roślin, u których występuje określony rodzaj modyfikacji liścia,
- uczeń potrafi wykonać rysunek, przedstawiający roślinę,
- uczeń potrafi wykonać prezentację multimedialną na komputerze,
- uczeń potrafi dokonać analizy obejrzonej prezentacji multimedialnej,
- doskonalenie umiejętności pracy w grupach i pracy indywidualnej,
- doskonalenie umiejętności wypowiedzenia się na forum grupy,
- doskonalenie umiejętności relacjonowania i obrony własnych poglądów,

Postawy:

- rozwijanie zainteresowań na temat budowy i funkcji roślin,
- pobudzanie aktywności i twórczości uczniów podczas pracy indywidualnej i zespołowej,
- uświadomienie o konieczności poznawania gatunków roślin występujących w przyrodzie,
- pobudzanie młodzieży do samodzielnej pracy w domu oraz poszukiwania interesujących informacji w Internecie i czasopiśmie naukowych,
- uświadomienie o potrzebie dostrzegania piękna świata roślin i konieczności jego ochrony.

6. **Metody i techniki pracy:** praca w grupach oraz indywidualna, dyskusja, praca z testem i z kartami pracy, pokaz zdjęć, schematów, analiza prezentacji multimedialnych

7. **Materiały dydaktyczne:** podręczniki, karty pracy z zadaniami dla uczniów, plansze dydaktyczne, Internet

8. **Literatura:** podręczniki: „Biologia” i „Vademecum maturalne”, wyd. Operon oraz „Biologia na czasie”, wyd. Nowa Era

9. Przebieg zajęć

I. Faza wprowadzająca

1. Czynności organizacyjno-porządkowe.
2. Nawiązanie do tematu lekcji.
Nauczycielka wprowadza uczniów w treści nowego tematu zajęć. Pyta ich, czy potrafią powiedzieć jak jest zbudowany liść i wiedzą, jakie są ich rodzaje. Czy zwracają uwagę na bogactwo roślin w przyrodzie i wiedzą jak są zbudowane liście, czym różnią się między sobą. Czy potrafią nazwać roślinę, rozpoznając ją po liściu przedstawionym im podczas zajęć?
3. Podanie tematu lekcji i określenie celów lekcji.

II. Faza realizacyjna

1. Nauczycielka wyjaśnia uczniom, jak jest zbudowany liść. Nauczycielka pokazuje uczniom kilka prawdziwych liści i pyta ich, czy potrafią podać nazwę roślin, z których są. Następnie przedstawia uczniom za pomocą rzutnika multimedialnego stronę internetową o budowie i funkcjach liścia z właściwymi rysunkami i zdjęciami. Zwraca uwagę uczniów na główne funkcje liści i ich rodzaje, na sposoby ułożenia liści na łodydze. Zapoznaje uczniów z innymi funkcjami liścia, równocześnie podając im nazwę przykładowych roślin. Przedstawia im również rysunek z przekrojem poprzecznym liścia oraz schemat z modyfikacjami liści.
2. Podział uczniów na dwie grupy i przeprowadzenie konkursu. Konkurs polega na wykonaniu krótkiej prezentacji multimedialnej oraz wykonaniu zadań z kart pracy. Polecenie każdej z grup wykonania prezentacji multimedialnej na podany przez nauczycielkę temat i rozwiązanie zadań, takich samych dla każdej z grup. Określenie sposobów przedstawiania prac konkursowych przez liderów grup oraz kryteriów oceniania prezentacji multimedialnej oraz zadań z kart pracy.
Temat prezentacji multimedialnej dla I grupy: „Rodzaje ulistnienia i rodzaje liści. Kształty liści i ich nerwacja”.
Temat prezentacji multimedialnej dla II grupy: „Rodzaje modyfikacji liści”.
3. Rozdanie uczniom kart pracy. Wyjaśnienie im, jak należy wykonać poszczególne zadania.

Karta pracy dla ucznia

Drogi Uczniu !

Sprawdź swoją wiedzę rozwiązując następujące zadania !!!

POWODZENIA !

Zad. 1

Oceń prawdziwość informacji, wstawiając symbol X w odpowiedni kwadrat.

Miękisz gąbczasty – zbudowany jest z podłużnych komórek ściśle do siebie przylegających i jest bogaty w chloroplasty

PRAWDA FAŁSZ

Miękisz palisadowy – zbudowany jest z komórek o nieregularnym kształcie, zawiera mniej chloroplastów

PRAWDA FAŁSZ

Liść okryty jest z dołu i z góry skórką

PRAWDA FAŁSZ

U roślin dwuliściennych liście często mają kształt równowąski, a nerwację równoległą

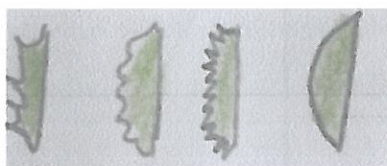
PRAWDA FAŁSZ

U roślin jednoliściennych liście mają różnorodne kształty, a ich nerwacja bywa najczęściej pierzasta lub dłoniasta

PRAWDA FAŁSZ

Zad 2.

Biorąc pod uwagę kształt brzegu liścia nazwij odpowiednio liście znajdujące się na poniższym zdjęciu:

Rysunek 1 - .....

Rysunek 2 - .....

Rysunek 3 - .....

Rysunek 4 - .....

Zad. 3 Napisz po dwa przykłady roślin do podanego w polu tekstowym rodzaju ulistnienia liści.

naprzeciwległe

1....., 2.....

skrętoległe

1....., 2.....

okółkowe

1....., 2.....

Zad 4.

Rośliny musiały przystosować się do różnorodnych środowisk i różnych sposobów życia. Dlatego powstały u nich modyfikacje w budowie liścia, aby mógł spełniać dodatkowe funkcje.

Uzupełnij poniższą tabelę. Wykonaj rysunki, przedstawiające przykładowe rośliny.

Przekształcenia liści	Funkcje rośliny	Przykład rośliny	Rysunek
Liście spichrzowe	Gromadzenie substancji odżywczych i wody	.....	
Liście cierniowe (z kolcami)	Funkcja ochronna	.....	
Wąsy	Funkcja czepna	.....	
Liście pułapkowe	Łapanie owadów w celu uzupełnienia braku azotu	.....	

Liście łuskowate	Ochrona pąków zimowych	.....	
Liście zbierające wodę	Gromadzenie i magazynowanie wody	.....	

Zad 5.

Napisz, jakie główne funkcje w roślinie pełni liść:

- 1 .....
- 2 .....
- 3 .....
- 4 .....

ROZWIĄZANIA DO KARTY PRACY

Zad. 1

Oceń prawdziwość informacji, wstawiając symbol X w odpowiedni kwadrat.

Miękisz gąbczasty – zbudowany jest z podłużnych komórek ściśle do siebie przylegających i jest bogaty w chloroplasty

PRAWDA FAŁSZ

Miękisz palisadowy – zbudowany jest z komórek o nieregularnym kształcie, zawiera mniej chloroplastów

PRAWDA FAŁSZ

Liść okryty jest z dołu i z góry skórką

PRAWDA FAŁSZ

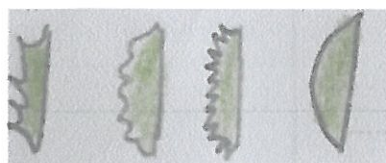
U roślin dwuliściennych liście często mają kształt równowąski, a nerwację równoległą

PRAWDA FAŁSZ

U roślin jednoliściennych liście mają różnorodne kształty, a ich nerwacja bywa najczęściej pierzasta lub dłoniasta

PRAWDA FAŁSZ

Zad 2. Biorąc pod uwagę kształt brzegu liścia nazwij odpowiednio liście znajdujące się na poniższym zdjęciu:

Rysunek 1 - ...liść ząbkowany.....

Rysunek 2 - ...liść falisty.....

Rysunek 3 - ...liść piłkowany.....

Rysunek 4 - ... liść całobrzegi.....

Zad. 3 Napisz po dwa przykłady roślin do podanego w polu tekstowym rodzaju ulistnienia liści

naprzeciwległe

1.....pokrzywa..... , 2...goździk.....,

skrótoległe

1.....wierzba ....., 2...szczaw.....,

okółkowe

1.....moczarka kanadyjska....., 2...wywłócznik.....

Zad 4.

Rośliny musiały przystosować się do różnorodnych środowisk i różnych sposobów życia. Dlatego powstały u nich modyfikacje w budowie liścia, aby mógł spełniać dodatkowe funkcje.

Uzupełnij poniższą tabelę. Wykonaj rysunki, przedstawiające przykładowe rośliny.

Przekształcenia liści	Funkcje rośliny	Przykład rośliny	Rysunek
Liście spichrzowe	Gromadzenie substancji odżywczych i wody	.....cebula.....	
Liście cierniowe (z kolcami)	Funkcja ochronna	...kaktus....	
Wąsy	Funkcja czepna	...groch.....	
Liście pułapkowe	Łapanie owadów w celu uzupełnienia braku azotu	...rosiczka.....	
Liście łuskowate	Ochrona pąków zimowych	...kasztanowiec...	

Liście zbierające wodę	Gromadzenie i magazynowanie wody	.....aloes.....	
------------------------	----------------------------------	-----------------	---

Zad 5.

Napisz, jakie główne funkcje w roślinie pełni liść:

- 1 ....przeprowadzanie fotosyntezy .....
- 2 ... transpiracja ...
- 3 ... wymiana gazowa .....
- 4 ...wytwarzanie związków organicznych w procesie fotosyntezy.....

4. Prezentacja zadań przez liderów grup. Następnie przeprowadzenie dyskusji oraz podawanie uczniom rozwiązań zadań, które sprawiły im najwięcej problemów.

III. Faza podsumowująca

Nauczycielka ocenia najbardziej aktywną grupę uczniów podczas zajęć i rozdaje im dyplomy. Przeprowadza następnie rozmowę z uczniami, czy taka forma zajęć podobała się im, czy ułatwiła im zrozumienie tematu, czy zagadnienia poruszone w trakcie zajęć zainteresowały ich?. Następnie prosi ich, aby wykonali zadanie domowe.

Zadanie domowe

Zad.1 Narysować w zeszycie lub wkleić do zeszytu zdjęcia 6-ciu różnych liści. Następnie nazwać roślinę, z której pochodzą, napisać czy jest to liść prosty lub złożony oraz nazwać liścia, ze względu na kształt jego brzegu oraz określić jaką mają nerwację.

10. Spostrzeżenia po realizacji:

Zaobserwowano dużą aktywność uczniów na lekcji, zainteresowanie tematem i formą lekcji w postaci konkursu. Przedstawione przez uczniów prezentacje multimedialne, przygotowane dla uczniów karty pracy z zadaniami cieszyły się dużym zainteresowaniem. Wyjaśnienie przez nauczycielkę uczniom celów lekcji oraz jasne określenie zasad przebiegu i oceny konkursu zainspirowało uczniów do samodzielnej pracy. Opracowanie przez nauczycielkę karty pracy w dużym stopniu pomogły uczniom zrozumieć przekazywane treści i wpłynęło na trwałość zdobytej przez nich wiedzy. Praca w grupach zwiększyła zdecydowanie aktywność uczniów na zajęciach. Umożliwienie wypowiedziania się i wystąpienia na forum całej grupy dało uczniom zadowolenie z własnej pracy. Przeprowadzenie zajęć w pracowni komputerowej z dostępem do Internetu i sprzętem multimedialnym bardziej angażuje uczniów do samodzielnej pracy i pozwala uzyskiwać lepsze wyniki nauczania.

Oświadczam, że scenariusz zajęć nie narusza praw autorskich osób trzecich.

Czytelny podpis.....Iwona Bagińska.....